



GGD
Rotterdam-
Rijnmond

Gezondheid in Kaart 2022

Kernboodschappen Lansingerland



Leeswijzer

Hieronder staan de kernboodschappen voor gemeente Lansingerland. Het is een samenvatting van de belangrijkste gezondheidsuitkomsten uit de meest recente Gezondheidsmonitors kinderen, jongeren en volwassenen en ouderen. Er is gekozen voor thematische kernboodschappen in overeenstemming met de indeling van het dashboard van Gezondheid in Kaart. Voor het aanduiden van leeftijdsgroepen worden in de kernboodschappen onderstaande termen gebruikt.

- **Kinderen** 0 t/m 11 jaar
- **Jongeren** klas 2 en 4 voortgezet onderwijs
- **Jongvolwassenen** 18 t/m 23 jaar
- **Volwassenen** 18 t/m 64 jaar
- **Ouderen** 65 jaar en ouder

Als er over een afwijkende leeftijdsgroep wordt gerapporteerd dan staat de exacte leeftijdsgroep erbij vermeld.

Bevolking

Aandeel ouderen in Lansingerland stijgt sterker dan in de regio

Vergrijzing leidt in de komende decennia tot grote maatschappelijke opgaven. In gemeente Lansingerland is de grijze druk, het aantal ouderen ten opzichte van 100 personen in de 'productieve' leeftijdsgroep, lager dan gemiddeld in de regio en dan in Nederland. De groene druk, het aantal personen jonger dan 20 jaar ten opzichte van de

Auteur

Marie van Veelen, Onderzoek en Business Intelligence, met dank aan Gea Schouten, Nathalie Koene-Smit en Maaike Dujardin.

Gemeente Rotterdam, mei 2022, versie 2.0.

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op Gezondheidinkaart.nl. Vragen over deze feitenkaart mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.

Fotografie Ariane Kok

productieve leeftijdsgroep, is juist hoger dan in de regio en Nederland. De geschatte stijging van het aantal ouderen (van ruim 9.860 in 2021 naar bijna 18.290 in 2040) is sterker dan in de regio gemiddeld. De GGD beveelt aan om het beleid te richten op maatschappelijke opgaven die samenhangen met de vergrijzing, zoals het voorkomen van ouderdomsziekten, en toename in de zorguitgaven. Daarnaast kan in de gaten worden gehouden of het huidige voorzieningenaanbod aansluit bij de veranderende populatie.

Aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen blijft belangrijk

Het is een landelijke ambitie om de toenemende gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden te stabiliseren of, beter, te laten afnemen. In Lansingerland is de

werkeloosheid onder de beroepsbevolking, na jarenlange afname, licht toegenomen (van 2,6% in 2019 naar 3,0% in 2020), net als in Nederland. Het gemiddeld persoonlijk inkomen is hoger dan in de regio en Nederland. Van de huishoudens heeft 5% een inkomen tot 110% van het sociaal minimum, dit is lager dan het nationaal gemiddelde. Ondanks deze gunstige gegevens, beveelt de GGD aan om ook in Lansingerland bij preventie vooral te richten op het verkleinen van de sociaaleconomische kloof. Dit kan bijvoorbeeld door bij preventieprogramma's in te zetten op het bereiken van de moeilijk bereikbare groep inwoners met een lage sociaaleconomische status. In haar beleidsplan noemt Gemeente Lansingerland ook het belang van het creëren van kansen voor kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status.

Gezondheid en ziekte

Sterfte aan hart- en vaatziekten iets lager dan landelijk gemiddelde

Het RIVM voorspelt een toename van het aantal mensen met minimaal één chronische aandoening. Toch voelen we ons in 2040 even gezond als nu, en we ervaren ook niet meer beperkingen in onze activiteiten. In Lansingerland is de levensverwachting in 2019 83,4 jaar. Dit is hoger dan het regionaal (81,3 jaar) en landelijk gemiddelde (81,8 jaar). De totale sterfte in Lansingerland is in de afgelopen jaren toegenomen (van 389 in 2019 naar 423 in 2020). Er zijn 73 inwoners overleden aan COVID-19 (datum van raadplegen: 21-03-2022). De sterfte aan hart- en vaatziekten is lager dan in Nederland. Sterfte aan kanker en longziekten is vergelijkbaar.

Ongeveer één op de tien kinderen wordt belemmerd door een ziekte. Dat is een afname ten opzichte van de voorgaande meting en vergelijkbaar met de regio. Eén op de vijf volwassenen en 42% van de ouderen is belemmerd in het dagelijks leven door problemen met de gezondheid.

Meer ouderen met goede ervaren gezondheid

De ervaren gezondheid, het oordeel over de eigen gezondheid, is één van de beste voorspellers van sterfte. Van alle volwassenen vindt 88% dat ze een goede gezondheid hebben. In Lansingerland hebben de inwoners ouder dan 24 jaar vaker een goede ervaren gezondheid dan gemiddeld in Nederland en in de regio. Het aandeel ouderen met een goede ervaren gezondheid is toegenomen (van 65% naar 75%).

Toename van ouderdomsziekten verwacht

De vergrijzing leidt landelijk tot een verschuiving in ouderdomsziekten. Dementie is na COVID-19 de doodsoorzaak die leidt tot de hoogste sterfte in 2020. In Lansingerland hebben 633 mensen dementie die gebruik maken van zorg. Dit is 2,0% van de inwoners van 40 jaar en ouder. Van deze 633 mensen woont bijna twee derde thuis en 36% in een instelling. Volgens schattingen van ABF neemt het aantal mensen met dementie in Lansingerland toe tot 1800 in 2040. Daarnaast zullen aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes en gezichts- en gehoorstoornissen toenemen. In Lansingerland komen beperkingen aan het gehoor, zicht of mobiliteit onder volwassenen minder voor dan in de regio en landelijk. Beperkingen aan de mobiliteit komen ook onder ouderen minder voor. Ook het aandeel ouderen met diabetes, COPD of een hoge bloeddruk is lager dan in de regio. Astma is zowel in Lansingerland (11% versus 5%) als in de regio toegenomen onder jongeren.

Houd zicht op de mentale gezondheid van alle inwoners

Mentale (psychische) ongezondheid vormt in Nederland een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. In Lansingerland hebben jongeren minder vaak een hoog risico op psychosociale problemen dan in de regio (11% versus 13%). Ook wordt er onder kinderen en jongeren minder gepest in vergelijking met de regio en zijn tweedeklassers vaker gelukkig. Stress komt wel vaker voor bij tweedeklassers dan bij leeftijdsgenoten in de regio (49% versus 45%). Het aandeel jongvolwassenen met een hoog risico op een depressie of angststoornis is lager dan in de regio (6% versus 10%). Dit geldt ook voor het aandeel volwassenen dat niet gelukkig is, depressief is of een angststoornis heeft. Ook hebben de volwassenen vaker voldoende regie over hun leven. 4% van de ouderen heeft een hoog risico op een depressie of angststoornis. Dit is vergelijkbaar met de regio.

Het is belangrijk om de mentale gezondheid van de verschillende leeftijdsgroepen te blijven volgen en meer zicht te krijgen op werkzame preventiemaatregelen voor de risicogroepen. De GGD adviseert om preventie te richten op het voorkomen van een depressie, voorlichting en bewustwording en het bevorderen van de signalering van depressieve klachten. Daarnaast is aandacht belangrijk voor jongeren met een (te) druk sociaal leven en overbelasting bij werkenden.

Leefstijl

Zet in op rookvrije omgeving

De landelijke verwachting is dat het percentage rokers onder jongvolwassenen de komende jaren verder gaat dalen. In de

cijfers van Lansingerland zien we dat terug (van 28% in 2016 naar 19% in 2020). Het RIVM schat het percentage rokende volwassenen in 2040 op 14%. In Lansingerland is dit in 2020 13%, wat lager is dan de voorgaande meting en het regiogemiddelde (beide 18%). Ook het aandeel rokende vierdeklassers is gedaald (dagelijks: van 5% naar 3%, wekelijks: van 11% naar 5%). Preventieve aandacht voor het rookgedrag onder jongeren blijft belangrijk.

Houd aandacht voor alcoholpreventie onder jongeren

Het risico op gezondheidsschade door alcohol hangt af van het totale alcoholgebruik, maar ook van het drinkpatroon. Onder de vierdeklassers heeft 26% recent vijf of meer drankjes gedronken bij één gelegenheid. Bij de tweedeklassers is dit 4%. Volwassenen ouder dan 24 jaar houden zich minder vaak aan de richtlijn verantwoord alcoholgebruik (niet meer dan 1 glas per dag) in vergelijking met de regio (40% versus 48%). Onder de ouderen voldoet 54% aan de richtlijn. Dit is vergelijkbaar met de regio. Het advies blijft om bij preventie vooral in te zetten op de jongeren.

Het lachgasgebruik onder jongeren was in 2015 hoger dan in de regio. Na een afname (3% naar 1%) is het gebruik in 2019 vergelijkbaar met de regio.

Stimuleer bewegen in het dagelijks leven en blij inzetten op terugdringen van overgewicht

De Nieuwe Richtlijn Bewegen is erop gericht om bewegen te integreren in het dagelijks leven. De uitdaging is om een blijvende verandering in beweeg- en zitgedrag te realiseren met als doel een grotere gezondheidswinst te behalen. 11% van de volwassen inwoners heeft obesitas, dit is lager dan in de regio (16%). Onder de ouderen heeft 16% obesitas. Volwassenen ouder dan 24 jaar en ouderen voldoen vaker aan de beweegrichtlijn dan leeftijdsgenoten in de regio. Volwassenen sporten ook vaker wekelijks dan in de regio (62% versus 52%). Wel zijn volwassenen in de regio en in Lansingerland minder gaan bewegen. 24% van de ouderen sport wekelijks.

Kinderen in Lansingerland spelen vaker buiten dan kinderen in de regio. Ook zijn kinderen vaker lid van een sportvereniging. Jongeren sporten eveneens vaker in clubverband dan leeftijdsgenoten in de regio (83% versus 72%). Tegelijkertijd is het aandeel tweedeklassers dat buiten clubverband sport afgenomen (van 89% naar 72%) en is het aandeel jongeren dat voldoet aan de beweegnorm afgenomen (van 22% naar 17%). De GGD adviseert om naast blijvende aandacht voor het terugdringen van overgewicht aandacht te (blijven) besteden aan een toename van bewegen in het dagelijks

leven, vooral onder de volwassenen. In Lansingerland helpt SportMEE inwoners die het moeilijk vinden om zich bij een sportvereniging aan te sluiten.

Fysieke omgeving

Geef gezondheid een plek in de Omgevingswet en Omgevingsvisie

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. In een omgevingsvisie kunnen randvoorwaarden geboden worden voor een gezond leven in uw gemeente. Kernpunten als inzet op schone lucht, balans tussen rust (stilte) en drukte (stedelijkheid) en het makkelijk maken om te sporten en te bewegen kunnen benoemd worden in de visie. De GGD adviseert om bij het gesprek hierover gebruik te maken van gezondheidsdata.

Beperk geluidhinder en bevorder de luchtkwaliteit

Lansingerland is matig stedelijk, er wonen 1.186 mensen per km². Dit is lager dan gemiddeld in regio Rijnmond. Er is 234 m² niet-agrarisch groen per inwoner beschikbaar, wat minder is dan gemiddeld in regio Rijnmond (268 m²). De woonomgeving wordt door volwassenen beter beoordeeld dan in de regio. Ook wordt de buurt erg geschikt gevonden voor kinderen. Wel is in Lansingerland het percentage inwoners dat geluidhinder van treinen of van vliegtuigen en treinen ervaart hoger dan gemiddeld. De meeste geluidhinder wordt ervaren van brommers of scooters en vliegverkeer. Vanwege de samenhang tussen ernstige geluidhinder en ervaren gezondheid adviseert de GGD aandacht te blijven besteden aan de geluidsoverlast van vooral deze drie geluidsbronnen.

Inwoners leven naar verwachting 6,5 jaar korter door luchtverontreiniging. Positief is wel dat vanaf 2018 het aantal verloren levensjaren afneemt. In Lansingerland is het aandeel inwoners langs drukke binnenstedelijke wegen of rijks- of provinciale wegen toegenomen (van 4% naar 11%). Het aandeel is vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio. Om de blootstelling van inwoners aan roet te verminderen, raadt de GGD aan om structurele bronmaatregelen te nemen (gericht op schoner vervoer) en langs drukke wegen geen nieuwe woningen en 'gevoelige bestemmingen' (bijvoorbeeld scholen, kinderopvangcentra en verzorgingshuizen) te bouwen.

Sociale omgeving

Toename eenzaamheid ook bij jongvolwassenen

De Gemeente Lansingerland benoemt in het beleidsplan Versterken van Veerkracht het grote belang van maatschappelijke participatie om vereenzaming en verveling tegen te gaan. De volwassenen in Lansingerland zijn minder vaak eenzaam dan de volwassenen in de regio (41% versus 48%). 7% van de volwassenen is ernstig eenzaam. De emotionele eenzaamheid onder volwassenen is sinds vorige meting toegenomen (van 16 naar 24%). Ook het aandeel eenzame ouderen is toegenomen (van 45% naar 52%) evenals het aandeel ernstig eenzame ouderen (van 8% naar 12%).

De omvang van eenzaamheid (matig tot en met zeer ernstige eenzaamheid) nam bij jongvolwassenen in de regio toe. In Lansingerland zien we een vergelijkbaar beeld. In 2012 was 30% van de jongvolwassenen eenzaam, in 2016 35% en in 2020 is dit opgelopen tot 47%. Ook bij jongeren komt eenzaamheid voor. In 2021 geeft ruim één op tien jongeren aan in de laatste 4 weken vaak tot altijd eenzaam te zijn (11,5%), 36% is soms of vaker eenzaam.

Participatie

Daag bewoners uit tot maatschappelijk activiteit en bied passende ondersteuning

Er zijn aanwijzingen dat actief meedoen aan de maatschappij (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of lidmaatschap van een vereniging) voor ouderen positieve gezondheidseffecten oplevert. In Lansingerland doen volwassenen en ouderen vaker vrijwilligerswerk dan in de regio. Wel is het aandeel jongvolwassene vrijwilligers net als in de regio gedaald (van 28% naar 18%). De maatschappelijke participatie van 65-plussers in Lansingerland is hoger dan gemiddeld in de regio (61% versus 52%). Het percentage jonge mantelzorgers is in Lansingerland, net als in de regio, toegenomen (van 8% naar 13%). Mantelzorg geeft weliswaar vaak voldoening, maar kan ook leiden tot negatieve effecten op gezondheid, zeker bij langdurige, intensieve zorg. Het aandeel overbelaste mantelzorgers is in Lansingerland toegenomen (van 7% naar 17%).

De GGD beveelt aan om het actief meedoen in de maatschappij en onderlinge ontmoeting van de inwoners te (blijven) stimuleren, met aandacht voor preventie van overbelasting van mantelzorgers.

Zorg en voorzieningen

Monitor de aansluiting van zorgvraag en aanbod zorgkosten

Het RIVM voorspelt een verdubbeling van de zorguitgaven in 2040, veroorzaakt door bevolkingsgroei, vergrijzing, technologie en stijging van de welvaart. De gemiddelde uitgaven voor de zorgverzekeringswet (Zvw) liggen voor de meeste gemeenten tussen de €2.200 en €2.700 per inwoner (2019). In Lansingerland zijn de gemiddelde kosten €1.956 en valt hiermee onder deze range. De zorguitgaven van inwoners van 65 jaar en ouder vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) bedraagt in 2019 gemiddeld per inwoner €3.910. In Lansingerland zijn het aantal ouderen dat gebruik maakt van de Wlz en de kosten per inwoner tussen 2017 en 2019 toegenomen. De steeds groter wordende groep inwoners van 85 jaar en ouder gaat een groter beroep doen op gezondheidszorg en thuiszorg. Het blijft belangrijk het zorggebruik te monitoren en tijdig in te spelen op passende voorzieningen zoals thuiszorg en aansluitende woonvormen.

Geef aandacht aan het behouden van hoge vaccinatiegraad

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Een van de taken is het bereiken of vasthouden van een vaccinatiegraad van 90%, zoals vastgesteld in het Global Vaccine Action Plan (GAVP). Het aandeel kinderen dat de vaccinaties uit het RVP krijgt, is landelijk en in de regio hoger dan 90%, maar lager dan 95%. Zo wordt de norm van 95%, die nodig is om mazelen uit te bannen, in Nederland bij de eerste BMR-vaccinatie niet meer gehaald. Het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker en het MenACWY-vaccin voor 14-jarigen tegen meningokokkenziekte zijn later toegevoegd aan het RVP. De vaccinatiegraden voor deze vaccins liggen ruim onder de 90%.

In Lansingerland zijn alle vaccinatiegraden voor de vaccinaties binnen het RVP stabiel hoger dan 95% (verslagjaar 2021). De deelname aan de HPV-vaccinatie tegen baarmoederhalskanker is na een daling weer toegenomen (2015 69%, 2018 48%, 2021 71%). Deze ontwikkeling is ook landelijk te zien. De vaccinatiegraad voor MenACWY is 91% (verslagjaar 2021), dit is hoger dan in de regio en landelijk.

88% van de volwassenen en ouderen in Lansingerland is volledig gevaccineerd tegen COVID-19. 66% van de 18-plussers heeft een boosterprik gehad. Deze vaccinatiegraden zijn hoger dan het regionaal gemiddelde.

Bevolkingsonderzoek helpt om ziektes in een vroeg stadium te ontdekken of te voorkomen

Deelname aan darmkanker- en borstkankeronderzoek is vrij stabiel gebleven. Maar deelname aan bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker is in Lansingerland, net als landelijk, afgenomen (2015 69%, 2020 56%).

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2018, GGD Rotterdam-Rijnmond.

www.gezondheidinkkaart.nl

Coronadashboard <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/gemeente>

RIVM Statline <https://statline.rivm.nl>

Alzheimer Nederland. (6 januari 2020). *Mensen met dementie per gemeente*.

Vektis. (24 januari 2022). *Factsheet dementie*.

RIVM. (2018). *Leefstijl - Hoe (on)gezond leven we in de toekomst?*

Staat van Rijnmond <https://www.staatvanrijnmond.nl/jive>

Vektis. (18 maart 2021). *Factsheet Zorg in gemeenten*.
